

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה לזקנים ולניצולי שואה
ע"ש מרטי ג'ייקוב ז"ל

על מוסד האפוטרופוסות - רקע ודרכי התמודדות

מטרת עלון מידע זה היא לתת רקע על נושא האפוטרופוסות, להקנות מידע בנוגע לחלופות האפשריות למינוי אפוטרופוס בדגש על התנהלות מול בנקים וליידע לגבי זכויותיו של אדם שמונה לו אפוטרופוס.

תוכן העלון עשוי להיות רלוונטי גם לבני משפחותיכם, על כן מומלץ לשתפם במידע בו.

מהו אפוטרופוס?

אפוטרופוס – אדם או גוף אשר מתמנה על ידי בית משפט לקבל החלטות עבור אדם אחר ולדאוג לענייניו. קיימים מספר סוגי אפוטרופוסים: אפוטרופוס לעניינים אישיים (ענייני גוף)/ לענייני רכוש/ לענייני מסוים.

מהן ההשלכות של מינוי אפוטרופוס?

מינוי האפוטרופוס מגביל את יכולתו של האדם לבצע פעולות משפטיות, מצמצם את עצמאותו ופוגע ביכולת שלו לקבל החלטות על חייו, לבטא את שאיפותיו, לבחור בחירות עצמאיות והכל על פי רצונו.

מתי ימונה אפוטרופוס?

כאשר בית המשפט יתרשם כי אדם אינו יכול לדאוג לחלק מענייניו או לכל ענייניו, הוא עשוי להחליט על מינוי אפוטרופוס. באפשרות האדם להתנגד למינוי, להסכים לו או לבקש סיוע מסוג אחר בקבלת ההחלטות.

אדם אשר מקבל סיוע מסביבתו ובעזרת סיוע זה הוא מצליח לדאוג לענייניו אינו חייב אפוטרופוס, אלא ניתן להיעזר בחלופות פוגעניות פחות, אשר חלקן מוזכרות בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות (לאור תיקון 18 מחודש מרץ 2016).

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה לזקנים ולניצולי שואה
ע"ש מרטי ג'ייקוב ז"ל

חלופות למינוי אפוטרופוס:

1. תומך בקבלת החלטות-

מינוי מקורב לאדם שיתפקד כיועץ אשר מקבל הכשרה מיוחדת לסייע לאדם לקבל החלטות בצורה מושכלת, תוך ליווי ומתן עזרה.

מדובר במנגנון במסגרתו נשמרת חירותו של האדם ועצמאותו, כאשר האדם מחזיק באופן בלעדי באפשרות לקבלת החלטות בענייניו והיועץ אינו מקבל החלטות במקומו.

2. ייפוי כוח מתמשך-

מסמך עליו אדם יכול לחתום כאשר הוא בעל מסוגלות להביע רצון והעדפות, בו הוא מחליט מי יקבל החלטות בענייניו במידה ולא יהיה ניתן לברר את דעתו.

זהו כלי אשר ניתן לעשות בו שימוש לעניינים שונים כגון רכוש, עניינים רפואיים ואישיים ובין היתר ניתן להשתמש בו גם לביצוע פעולות בחשבון הבנק.

ההליך כולל חתימה אצל עו"ד שעבר הכשרה לכך, וידוא הבנה בקרב החותם כי הוא יודע על מה הוא חותם וחובת הפקדה של ייפוי הכוח אצל האפוטרופוס הכללי.

חלופות למינוי אפוטרופוס בדגש על התנהלות מול בנקים:

3. ייפוי כוח נוטריוני-

הענקת סמכות לאיש אמון לביצוע פעולות בחשבון, בהתאם למפורט בייפוי כוח שניתן מראש. מאפשרים לגורם התומך והמלווה לסייע במעקב אחר הנעשה בחשבון ובבירור מידע, בביצוע פעולות עבור בעל החשבון ובהוצאה לפועל של החלטותיו.

יש לבחון את כשרותו של האדם לחתום על ייפוי הכוח, שכן עליו להבין את משמעות ייפוי הכוח ואת התחומים אותם הוא מכסה.

חשוב: יש לבחור למיפיה כוח איש אשר רוכשים בו אמון, שכן ייפוי הכוח מעניק כוח גדול למיפיה, אשר יכול לבצע פעולות בחשבון הבנק של האדם.

4. הוספת שותף בחשבון-

צירוף איש אמון להיות שותף בחשבון, דבר שיעניק לו סמכות לבצע פעולות בחשבון.

חשוב: יש לשים לב שמבקשים הסדר משפטי אשר יעניק סמכות לפעולות מוגדרות מראש בלבד ולא בעלות על חצי מהרכוש/החובות, שעלולה להוות פתח לניצול. לפני צירוף אדם לחשבון יש לשקול היטב את המשמעויות וההשלכות לכך.

לשותף יש כלים לפקח מקרוב על הנעשה בחשבון, לעזור בניהול החשבון ובניהול הקשר עם הבנק, ישנה אופציה לבקשת חתימה כפולה על פעולות מסויימות.

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה לזקנים ולניצולי שואה
ע"ש מרטי ג'ייקוב ז"ל

5. הרכב חתימה מיוחד-

הוספת תנאי לחשבון הבנק שייקבע שפעולות כלכליות יבוצעו בהרכב מסוים של חתימות (למשל- שכדי לבצע פעולה מעל לסכום מסוים יהיה צורך בחתימה נוספת). בכל מקרה יש צורך באישור בעל החשבון לעשיית כל פעולה שהיא בחשבון.

שתי אפשרויות למינוי מורשה חתימה: **1.** באמצעות פנייה ישירה לבנק. במקרה זה בעל החשבון יוכל בכל עת לבקש לבטל את הדרישה. **2.** באמצעות צו של בית משפט. במקרה זה רק ביהמ"ש יכול לבטל את דרישת החתימה הנוספת ולהחזיר לאדם את השליטה בחשבון.

6. הגבלה על משירת כספים במזומן-

הגבלת אפשרות האדם למשוך כספים במזומן כדי להתגבר על החשש שימשוך כספים באופן בלתי אחראי מחשבון.

שתי דרכים להגביל משירת כספים: **1.** הגבלת סכום המשיכה היומית המותר מחשבון הבנק. **2.** דרישה כי כל משירת כספים תיעשה אצל פקיד שלו יהיו הנחיות לגבי הלקוח במחשב, כמו הגבלת סכום המשיכה או דרישה לאישור/יידוע לצד שלישי.

7. הגבלות נוספות בחשבון-

הגבלת בעל החשבון להוצאת כסף מהחשבון ע"י הגבלת השימוש בצ'קים, הגבלת השימוש בכרטיס אשראי והגבלת חתימה על הוראת קבע. ההגבלה יכולה להיות לזמן מוגבל, ולהבחן שוב בתום התקופה.

כחלופה ניתן להשתמש בכרטיסים השונים שמציעים הבנקים, כגון: 'בנקט יתרת זכות' המאפשרת משירת כספים וביצוע עסקאות רק כשיש יתרת זכות בחשבון ומאפשרת הגבלת סכום משיכה יומי, או שימוש בכרטיס אשראי שנטען מראש בסכום כסף.

8. השקעת הכסף-

מאפשר לאדם המחזיק בסכום כסף גדול לסגור אותו בהשקעה ארוכת טווח ובכך להגביל את יכולתו לעשות שימוש מיידי בכסף זה ולנהל סכומי כסף נמוכים יותר בחשבון העובר ושב.

מדובר בחלופה שמתאימה לכספי השקעות בלבד ולסכומים גדולים ולא לניהול שוטף של החשבון, כיוון שכל עוד הכסף סגור לא ניתן לעשות בו שימוש.

9. חשבון נאמנות-

ניתן להפוך חשבון בנק רגיל לחשבון נאמנות אשר ינהל ע"י נאמן עבור מוטב.

ישנן עמותות שמספקות את השירות ללא עלות, כמו "עמותת נאמנים", אך לעיתים מדובר בפתרון יקר המצריך תשלום לעו"ד לעריכת הסכם ותשלום חודשי למנהל קרן הנאמנות.

מערך הקליניקות
הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן

הקליניקה לזקנים וליצולי שואה
ע"ש מרטי ג'ייקוב ז"ל

מה עושים כאשר כבר מונה אפוטרופוס?

חשוב להקפיד ש:

- (1) האדם לו ממנים אפוטרופוס ישתתף בהליך המינוי. ביהמ"ש חייב לשמוע את האדם במהלך ההליך ויש לו זכות לייצוג עצמאי, הן לפני והן אחרי המינוי.
- (2) סמכויות האפוטרופוס יהיו מצומצמות ככל הניתן ומותאמות ליכולתו של האדם. לאפוטרופוס תהיה סמכות רק לעניינים הנדרשים לכך ולזמן מוגבל. מינוי אפוטרופוס לכל ענייניו לשל אדם ראוי שיהיה רק במקרים חמורים ביותר וכמוצא אחרון.
- (3) האפוטרופוס ישתף את האדם בקבלת כל ההחלטות הנוגעות לחייו.
- (4) יהיה פיקוח קפדני על האפוטרופוס ופעולותיו הן בתחום הגוף והן בתחום הרכוש, זאת כדי לוודא שהאפוטרופוס לא מנצל את כוחו לרעה.

בכל מקרה- מדובר במצב הפיך שניתן לבחון מחדש לפי נסיבות העניין. אדם אשר מינו לו אפוטרופוס יכול בכל עת להגיש בקשה לבית המשפט לבטל את האפוטרופוס, לצמצם אותה או להחליף אותה בהסדר אחר.

תוכנו של עלון מידע זה אינו מהווה ייעוץ משפטי, אלא המלצה בלבד. במידת הצורך מומלץ להתייעץ עם עו"ד מומחה בתחום.

לסיוע משפטי ללא תשלום ניתן לפנות לקליניקה לזכויות זקנים וניצולי שואה ע"ש מרטי ג'ייקוב, אוניברסיטת בר אילן, בטלפון: 03-5317812-03, פקס: 03-6350955, או במייל elderly.law@mail.biu.ac.il, או לאגף לסיוע המשפטי של משרד המשפטים במוקד 1-700-70-60-44 או במייל moked-siyua@justice.gov.il. לתשומת לבכם: בשליחת דוא"ל יש לציין את שם המחוז אליו אתם משייכים.

בנוסף במידת הצורך מומלץ להתייעץ עם מומחה בכספים והשקעות- או בבנק או באופן פרטי.

לצורך הכנת עלון מידע זה נעזרנו במידע של עמותת בזכות.